

Opgave 2 De Platoschool

De documentaire *De Platoschool* gaat over een basisschool in Amsterdam die in 1983 werd opgericht door een groep ouders. Op deze school kregen kinderen naast de gebruikelijke basisschoolstof ook les in Indiase taal, dans en meditatie. De school was behalve op spirituele uitgangspunten ook gebaseerd op ideeën uit de filosofie en kreeg de naam 'Platoschool'.

In de documentaire wordt duidelijk dat de Platoschool streng werd geleid. De docent bepaalde alles en duldde geen tegenspraak. Kinderen kregen vanaf de kleuterklas veel huiswerk om goed te presteren.

Paul van Oyen, een betrokkene bij de oprichting van de school, vertelt:

tekst 4

De hele school was een buitenbeentje. Zeker in die tijd: een tijd van democratisering in het onderwijs, een tijd van vrijheid, blijheid. Het ging overall om 'persoonlijke ontwikkeling' en 'alles zelf doen'. Er mocht in het onderwijs vooral geen hiërarchie zijn, vooral geen gezag. Het heersende idee over onderwijs was: leerlingen moeten het allemaal zelf uitzoeken. Dat was bij ons op de Platoschool niet aan de orde.

bron: 2Doc, De Platoschool, 2023

Van Oyen zou het eens kunnen zijn met Plato's opvatting dat democratie een negatief effect heeft op het karakter van mensen.

1p 10 Leg uit dat tekst 4 aansluit bij deze opvatting van Plato.

Amy Gutmann maakt een onderscheid tussen onderwijs voor democratie en onderwijs door democratie.

Je kunt je afvragen of op de Platoschool onderwijs door democratie mogelijk is.

2p 11 Geef weer wat onderwijs **voor** democratie inhoudt.

Geef vervolgens met tekst 4 een argument dat op de Platoschool **geen** onderwijs **door** democratie mogelijk is.

In de documentaire vertellen oud-leerlingen dat ze na de Platoschool moeite hadden om aansluiting te vinden met de wereld buiten de school. Ze geven aan dat ze bijzondere vakken hadden gevolgd zoals Indiase dans en meditatie, maar ook dat ze niet wisten hoe de maatschappij in elkaar zat of hoe ze onderling conflicten moesten oplossen zonder de autoriteit van een volwassene.

De documentairemaker heeft zelf op de Platoschool gezeten. Zij vindt dat leerlingen van de Platoschool niet dezelfde kansen hebben gekregen als leerlingen op andere basisscholen:

tekst 5

Zijn die eigen initiatieven van ouders wel zo'n goed idee? Moeten we kinderen niet beschermen tegen de gekte van idealistische ouders? Ik denk van wel. Je mag ze thuis meegeven wat je wil, maar als je kinderen dezelfde kansen wil bieden in de rest van hun leven moet je ze na de basisschool zo gelijk mogelijk afleveren.

bron: vprogids.nl, Een harde les, 2023

Gutmann en Gert Biesta hebben verschillende opvattingen over het vraagstuk of onderwijs leerlingen moet opvoeden tot democratische burgers. Gutmann pleit voor gedeelde zeggenschap van staat, ouders en onderwijsprofessionals. Biesta pleit voor ruimte om op school politiek te bestaan.

- 4p 12 Beargumenteer of jij het eens bent met de uitspraak in tekst 5 dat onderwijs leerlingen gelijke kansen moet bieden. Ga daarbij in op:
- Gutmanns opvatting dat ouders niet als enige zeggenschap over onderwijs moeten hebben,
 - Biesta's opvatting over politiek bestaan,
 - het spanningsveld tussen indoctrinatie en vrijblijvendheid, en
 - het voorbeeld van de Platoschool.

Volgens Milton Friedman moet de overheid onderwijs financieren vanwege externe effecten van onderwijs.

- 2p 13 Leg met **een** extern effect uit in welk opzicht de overheid zich volgens Friedman **wel** met het onderwijs op de Platoschool mag bemoeien. Leg vervolgens uit in welk opzicht de overheid zich volgens Friedman **niet** mag bemoeien met wat er op de Platoschool wordt onderwezen.

Als leerlingen op de Platoschool iets deden wat niet mocht, bijvoorbeeld op hun stoel wippen, dan bedacht de directeur een kwetsend gedicht dat die leerling moest overschrijven. Bijvoorbeeld:

tekst 6

De schedelinhoud van John
leek wel enen ballon
toen hij leuk op de trappen
wat keet stond te trappen.

bron: 2Doc, De Platoschool, 2023

Deze gedichten werden door de directeur gebundeld. De bundel werd verspreid onder ouders en leerlingen. Ook mensen van buiten de school konden de bundel kopen. Leerlingen werden daarin bij naam genoemd en er werd openlijk om ze gelachen.

Pas in de documentaire durven sommige oud-leerlingen te vertellen dat de bundel met gedichten kwetsend was en dat ze daar nog altijd last van hebben.

Volgens John Stuart Mill moeten kwetsende meningen niet verboden worden.

- 1p 14 Geef met deze opvatting van Mill een argument **voor** het verspreiden van de bundel met kwetsende gedichten.
- 1p 15 Geef aan wanneer er volgens Mill een reden zou zijn om de vrijheid van meningsuiting in te perken.

Een jongen die op de Platoschool heeft gezeten, zegt in de documentaire:

tekst 7

Ik ging als kind met volle energie de wereld tegemoet en die wereld wilde mij op de Platoschool kneden op een manier waar ik moeite mee had. Het gevoel 'ik mag zijn wie ik ben' – dat mocht niet.

bron: 2Doc, De Platoschool, 2023

Volgens Jean-Jacques Rousseau is er een onderscheid tussen 'zelfliefde' en 'eigenliefde'.

- 2p 16 Leg uit dat mensen volgens Rousseau door het samenleven hun natuurlijke vrijheid zijn verloren, met:
- Rousseaus begrippen 'zelfliefde' en 'eigenliefde', en
 - tekst 7.

Op een gegeven moment komt de Platoschool slecht in het nieuws vanwege een onveilige sfeer voor leerlingen en docenten. De directeur en twee docenten worden bestraft door de rechter en moeten een boete betalen, maar de school met een ondemocratische levensovertuiging wordt niet verboden.

Volgens Hans Kelsen veronderstelt democratie een relativistische wereldbeschouwing.

- 2p **17** Geef weer wat een relativistische wereldbeschouwing inhoudt. Leg vervolgens uit dat het verbieden van de Platoschool **niet** past bij een relativistische wereldbeschouwing.

Uiteindelijk loopt het leerlingenaantal van de Platoschool terug en sluit de school in 2002 haar deuren. Ondanks alles wat er is misgegaan op de Platoschool kijken sommige oud-leerlingen ook positief op de basisschool terug. Ze geven bijvoorbeeld aan dat ze de meditatie-, zang- en danslessen als culturele verrijking hebben ervaren. Ouders geven aan dat de school positief heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van hun kinderen.

Je kunt zeggen dat de Platoschool gebaseerd was op de volgende definitie van menselijke bloei: kinderen laten uitgroeien tot gelukkige mensen met een spiritueel en filosofisch bewustzijnsniveau.

Dahl gaat er in zijn opvatting over menselijke bloei vanuit dat mensen zelfstandig, verantwoordelijk en betrokken zijn.

- 1p **18** Beargumenteer of de definitie van menselijke bloei van de Platoschool volgens jou aansluit bij Dahls opvatting over menselijke bloei.